decretorum Conciliarium observant, & postulant emendari: Scrutatores qui singulorum scrutinia excipiunt, in inscripta referunt, & ad mensam Consultorum deferunt numeranda.

19. Instituendæ pariter sunt ab initio selectorum Doctorum congregationes, in quibus seorsim a cœtu Concilii, accurate disceptentur per rationes & suffragia, non decisiva aut definitiva, sed tantum consultiva, propositiones & quæstiones postmodum in ipso Concilio dijudicandæ, ac definiendæ. Ad hujusmodi disceptationes prævias pertinere videtur illa S. Ambrosii ad Evangelium Lucæ expositio: *Duc rete in altum*, id est in profundum disputationum, ne quid scilicet, nisi bene antea exploratum, decernatur.

20. In postremis demum Concilii sessionibus illic editi Canones releguntur, subscribunt Concilii Patres, Apostolicum rogant ut decreta confirmet: quemadmodum factum legimus a Synodi Chalcedonensis Patribus, apud Pontificem Leonem Magnum, his verbis: *Ὡς θεῖῳ κυβερνώμενοι πνεύματι πᾶσαν ὑμῖν τῶν πεπραγμένων τὴν δύναμιν ἐγνωρίσαμεν, εἰς σύνεσιν ἡμετέραν, καὶ τῶν πεπραγμένων βεβαίωσίν τε καὶ συγκατάθεσιν. Ut nutu divino gubernati omnem vobis gestorum vim insinuavimus, ad nostræ sinceritatis comprobationem, atque ad eorum quæ a nobis gesta sunt confirmationem, & consensum.*

Apostolorum Concilia.

1. TRia legimus in Actis Apostolorum coacta ab ipsis, atque habita Concilia. Primum quidem, quo in locum perfidi Judæ, Matthias a cœtu Discipulorum sublectus est; qui convenere numero circiter centum viginti, Act. 1. Petrus ut sacri Collegii præfectus ac Præses, & conventum indixit, & faciendam proposuit electionem. Subjungitque sacer historiographus: *Et statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus, & Matthiam*. Nimium demisse, & abjecte, meo quidem judicio, de hac Matthiæ promotione sentit venerabilis Beda. Scribens namque in primum istud caput, existimat debuisse Discipulos per electionem procedere, quæ tutior, atque rationi, & Canonibus insequentibus conformior via est: atque in hoc facto non fuisse a culpa immunes, quatenus, omissa electione, rem tanti momenti sortibus commiserunt: sed tamen in hoc excusandos, quia nondum in eos fuerat Spiritus Sanctus illapsus.

2. Verumtamen in oppositum contendunt ceteri Ecclesiæ Doctores, Origenes, Chrysostomus, Augustinus, aliique; & cum his maxima insequentium Theologorum pars, processum fuisse a Discipulis per electiva suffragia, & hac ratione constitisse duos præ reliquis Apostolico fastigio esse digniores: sed cum adhuc ambiguum esset uter amborum Deo esset acceptior, ad orationem recurrisse, atque ad sortes per Spiritum Dei dirigendas, de quibus nunc nobis agendum conformiter ad Ecclesiæ Doctorum mentem.

3. Præstiterit in primis ipsius Joannis Chrysostomi os aureum audire, qui locum istum exponens, ter asseverat electionem a multitudine factam. *Quamobrem* (inquit) *exordiens Petrus dicebat: Viri fratres, oportet ELIGERE ex nobis unum. Multitudini permittit judicium, simul eos qui ELIGEBANTUR reddens reverendos, & seipsum liberans ab invidia, simultateque, quæ poterat a ceteris oboriri. Nam hæc semper ingentia gignit mala. Quod igitur sic oportuit fieri docuit, adducto Prophetæ testimonio: ex quibus autem oporteat fieri ELECTIONEM ipse interpretatur, dicens: Ex Congregatis nobis per omne tempus.*

4. Libet jam Origenis, qui Chrysostomum ætate longa præcessit, subjungere testimonium homil. 33. in Josue, *Invenio* (ait) *quod aliquando, cum deesset numero Apostolorum unus Apostolus, ut esset necessarium in loco Judæ alium subrogari, convenientes Apostoli, qui utique multo sapientiores quam ii, qui nunc Episcopos vel Presbyteros vel Diaconos ordinant, ELEGERUNT duos & statuerunt in medio. Nec tamen de his sibimetipsis judicium permiserunt, ut illum facerent quem ipsi volebant: sed orantes, inquit, miserunt sortem ex illis duobus quos statuerunt in conspectu Dei, id est Joseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus, & Matthiam. Et cecidit, inquit, sors super Matthiam, & annumeratus est cum undecim Discipulis. Præcedente namque oratione, non jam casu, sed providentia sors divinum judicium deferebat*. Ita Origenes.

5. Tertius in medium testis adducatur Augustinus, hæc dicens in Psalm. 30. concio. 2. *Sors non aliquid mali est, sed res est in dubitatione humana divinam indicans voluntatem. Nam & sortes miserunt Apostoli, quando Judas tradito Domino periit, & sicut de illo scriptum est, abiit in locum suum, cœpit quæri quis in locum ejus ordinaretur. ELECTI sunt duo judicia humana, & ELECTUS est de duobus unus judicio divino*. Sic Augustinus.

6. Posteriora deinceps sæcula confertissimam testium veritatis nubem suppeditant, quam proferre supervacaneum sit. Non tamen pigebit, aliis quamplurimis prætermissis, Nicolaum Liranum adducere sic dicentem: *Et statuerunt duos. Non distinxerunt ab aliis per sortem, sed per ELECTIONEM, tamquam magis notabiles ex scientia, & factorum Christi experientia*. Et post pauca: *Et orantes dixerunt: Tu domine. Licet enim istos ELEGISSENT ut notabiliores aliis sicut dictum est; tamen ignorabant quis eorum esset dignior ad Apostolatum: propter quod imploraverant super hoc divinum judicium, per temperationem sortium, secundum quod dicitur Proverb. 16. Sortes in sinum mittuntur, & a Domino temperantur*. Sic Liranus.

7. Novissimis sæculis hæc istius loci de electione intelligentia magis invaluit, ex Græcarum litterarum peritia, qua carebant ætatis mediæ Theologi, tametsi constantes hujusce veritatis assertores. Itaque, ubi translatio vulgata dicit, *& annumeratus est cum undecim Apostolis*, ipse Sancti Lucæ contextus, quem certum est Græce scripsisse, sic effert: *καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων*. Quæ verba Joannes Gagnæus Theologus Parisiensis probatissimus, juxta Græci verbi indubitatam proprietatem vertit: *Et calculis omnium cooptatus est cum undecim Apostolis*. Franciscus quoque Vatablus, Regius Parisiis sacrarum Litterarum Professor, sic exponit, *suffragiis additus est ad numerum undecim*. Xanthes insuper Pagninus, & Arias Montanus, ita vertunt, *simul suffragiis electus est cum undecim*. Cornelius quoque a Lapide sic exponendum dicit, juxta Græcum S. Lucæ archetypum: *communibus calculis cooptatus est*. His diserte suffragantur Alfonsus Salmeron, & Lorinus.

8. Illa tamen facta per Discipulos electio nihil obest, quominus Matthias profiteri possit cum Paulo ad Galatas scribente, esse se Apostolum, *Non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum*: cum perspicuum plane sit non ante cœpisse, aut extitisse hujus Apostolatum, nisi ex quo divinitus directa sors in ipsum cecidit. Quis vero neget has ipsas sortes circa ambos discipulos fuisse ab hominibus datas; cum id liquido testetur Lucas: *Et dederunt* (non alii sane quam Discipuli, qui homines erant) *sortes eis*. Et tamen sortes istæ, ab hominibus collatæ, nihil huic divinæ vocationi obsistunt, sed famulantur, & inserviunt. Deus enim eas ad hunc finem sua peculiari providentia direxit, attestante Salomone: *Sortes in sinum mittuntur, & a Domino temperantur*.

9. Iste nimirum est constans divinæ Providentiæ ordo & dispositio, ut creatas & naturales caussas inflectat ad sibi propositos, quantumvis supernaturales sublimesque fines. Exercitium piscandi prorsus humanum & despicabile contribuit vocationi ad apicem Apostolicæ dignitatis, in personis Petri, Andreæ, Joannis, & Jacobi. Christus enim, in litore maris Galilææ obambulans, eos a piscatione piscium traduxit ad piscationem hominum. Egressus Samaritanæ mulieris ad hauriendam aquam, in ordine divinæ Providentiæ, occasio extitit, & caussa per accidens ad cælestem ejusdem conversionem. Simile quoque per eamdem providentiam contigit Zachæo publicano ex ejus in sycomorum ascensu, qua Christus erat transiturus. Ipsa quoque peccata Deus ideo permittit, ut electorum æternæ saluti contribuant, ut passim docet Augustinus. Sic enim Deus peccata Judæorum adversus Christum suum in redemptionem flexit generis humani, & tyrannorum infidelium crudelitas aditum Martyribus patefecit in cælum. De Christo sane sic Petrus affirmat Apostolus, Act. 2. *Hunc definito consilio, & præscientia Dei, traditum per manus iniquorum, affligentes intermistis*. Quod perinde est ac si dicat: Deum per consilium altissimæ suæ providentiæ, malitia, quam permittebat, usum fuisse ad hunc finem, ut inde humani generis salus emergeret. Hæc est plane aurea Sancti Augustini tract. in Joann. 21. sententia: *Sicut enim* (ait) *male utuntur iniqui bonis operibus Dei, sic contra Deus bene utitur malis operibus iniquorum*. Fratres quoque suos, a quibus fuerat per invidiam venditus, Joseph sic alloquitur: *Vos cogitastis de me malum, Deus autem vertit illud in bonum*. Si ergo peccata hominum dirigit Deus ad gratiæ supernaturales effectus, cur non multo magis eosdem eliciet effectus ex sanctorum etiam hominum recte factis, & laude dignis actibus?

10. Verumtamen, ne extra sacrarum Synodorum in quibus versamur metas nostra excurrat oratio, ipsi sane Patres in Concilium convenientes ad definiendas fidei quæstiones ac ambiguitates, & homines sunt, & humanis rationibus & disputationibus quasi velitantes, futuræ circa fidem definitioni præludunt; ut ex veterum & recentium Synodorum actis compertum est. Ipsa tamen fides, quæ per hasce disputationes investigatur, non syllogismis, non humanarum mentium argumentationibus, sed piorum superveniente conatibus divina illustratione, & superna revelatione fundatur, innititur, & constat. Divus sane Augustinus de Theologiæ disciplina loquens, quæ humanis rationibus res fidei explorat & confirmat, sic ait lib. 4. de Trinit. cap. 1. *Huic scientiæ tribuitur id, quo fides saluberrima gignitur, nutritur, defenditur, & roboratur*. Meminimus etiam, superiori capite, allegoricæ expositionis, quam tradit D. Ambrosius ad Christi verba Lucæ 5. *Laxate retia vestra in capturam*: & ad hæc altera Petro dicta: *Duc in altum*, de institutis disputationibus ad stabiliendam fidem.

11. Recursum porro ad sortem non est cur in Discipulis venerabilis Beda coarguat; Certum est enim non modo fuisse Hebræis usitatissimum, sed ab ipso Deo præscriptum & approbatum. Inter duos hircos, quorum unus erat Deo immolandus, alter in desertum ablegandus, sors præcipiebatur jacienda Levit. 16. Aaron sorte aliis prælatus ad capessendum summum Sacerdotium, Deo id fieri jubente Num. 17. Cujus etiam jussu Samuel Saulem per sortes Regem populi constituit, 1. Reg. cap. 10. Terra promissionis sorte inter Israelitas divisa fuit, Num. 25. Sacerdotalia munia sorte obtingebant, 1. Paralip. 24. Ideoque scribit Lucas Zachariæ patri Joannis sortem contigisse adolendi incensum Deo in Sanctuario. Denique ait Augustinus, in Psal. 30. conc. 2. *Sors non aliquid muti est, sed in dubitatione humana res est divinam indicans voluntatem*. Idque allegatur apud Gratianum 26. qu. 2. cap. 1.

12. Sæpenumero sortium remedia jura civilia præcipiunt. Etenim cohæredes inter se sortiuntur apud quem ex ipsis remansuræ sint hæreditariæ cautiones, l. si quæ sunt cautiones, ff. familiæ erciscun. Et sortitione hæreditas dividitur, l. 2. Cod. quando & quib. quar. pars debet. Atque in judiciis familiæ erciscundæ, communi dividundo, & finium regundorum, quibus, confines possessores, vel hæredes, vel socii de partitione decertant, si quæratur litis ordinandæ gratia uter actor sit, uter reus, res per sortes dirimitur, l. sed cum ambo, ff. de judiciis. Et si plures legatarii circa rerum optionem dissentiant, sortibus hoc dijudicatur; ut ad quem sors veniat, sententia illius in optione rei legatæ præcellat, §. optionis, Instit. de legatis. Atque ideo verificatur dictum istud Prover. 18. *Contradictiones comprimit sors, & inter potentes dijudicat*. Denique sortium aliæ consultivæ sunt, quæ solæ reprobantur; aliæ divisivæ, aliæ electivæ, harumque legitimus est usus, saltem quando ambiguitas aliter expediri commode non potest.

13. Secundum Apostolorum ceterorumque discipulorum Concilium refertur Act. 6. ubi coacto per Apostolos discipulorum grege, communibus suffragiis electi primum fuere septem Diaconi, Ecclesiæ hierarchia ut docet S. Dionysius cælestem imitatur. Sicut ergo septem Angeli coram Deo adstant, Tobiæ 12. & Apocal. 1. similiter in Ecclesia ante sacrum Altare, & circa Hierarcham divina celebrantem Diaconi septem adstant: quem olim numerum non licebat excedere, ut constat ex Neocæsariensi Concilio can. 15. qui allegatur c. Diaconi septem, dist. 93. & ex epistola Cornelii Papæ ad Fabium Antiochenum, quam refert Eusebius, recensens Clerum Romæ consistentem; scilicet Diaconos septem, Subdiaconos totidem, &c. In Romano pariter sub Silvestro Pontifice primo, numerantur Diaconi in urbe Cardinales septem.

14. Etiamsi Diaconi successerint Apostolis in mensarum ministerium, non tamen in hac mensarum ac alimoniarum præfectura stat præcipuum illorum munus. Constituti quippe sunt in Altaris ministerium, quod est longe sublimioris dignitatis. Id autem liquet, quia etiam Apostolis coævus Ignatius epist. ad Trallianos, & qui sub Ignatii nomine circumfertur auctor epistolæ ad Eronem Diaconum, tradunt officium Diaconorum in eo versari, ut Episcopis & Sacerdotibus sacrificantibus & divina Sacramenta ministrantibus subministrent. Quinetiam eo quoque Diaconorum officium promovebatur, ut vivificum Christi sanguinem communicantibus præberent, ut testatur S. Justinus martyr Apolog. 2. & S. Cyprianus serm. de lapsis, & de sanctissimo Diacono & martyre Laurentio Sanctus commemorat Ambrosius lib. 1. Offic. Quinetiam Christiano populo sacrosanctum Christi corpus sub specie panis exhibebant, præterquam Sacerdotibus, ut statuitur Nicænæ primæ Synodi can. 14. Perspicue etiam tradit martyr Justinus in extrema Apologia 2. solitos Diaconos vivificam Eucharistiam ad absentes deferre.

15. Tertium Apostolorum Concilium fusius describitur Act. 15. Convenere in unum Apostoli & Seniores decernentes, fideles immunes esse a jugo circumsionis & Mosaicarum cæremoniarum; tantum ut abstinerent ab immolatis simulacrorum, & a sanguine, & a suffocatis animalibus, & fornicatione. Concilium istud Jerosolymis habitum fuit, anno Christi ut supputat Baronius quinquagesimo primo. Huic Paulus & Barnabas interfuere ex Antiochena civitate profecti, anno ab ipsius Pauli conversione decimo-quarto, cum scribat *Gal. 2. Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi Jerosolymam cum Barnaba, assumpto & Tito*.

16. Gravis hic suboritur difficultas. Cum enim hoc ipso Concilio vetentur fidelibus carnes idolis immolatæ, quæ Græce idolothyta dicuntur, Paulus tamen paullo post scribens ad Corinthios, negat eos idolothytis vescentes peccare, nisi vel scandalum infirmis parerent, vel per errorem peccare se existimarent, 1. Cor. 8. Huic nodo convenientem cuneum Baronius adhibet, admonens præceptum de idolothytis, sanguine, & suffocatis, non fuisse ab Apostolis impositum fidelibus universis, sed tantum incolis Judææ, Syriæ, atque Ciliciæ, apud quos orta erat ista quæ Concilio caussam dedit, controversia: & quia Provinciæ illæ, conversis ad Christum Judæis, præceptionibus Mosaicis assuetis, eorumque æmulatoribus abundant. Et quidem Synodica, quam Lucas refert, epistola sic inscribitur: *Apostoli & Seniores fratres, his qui sunt Antiochiæ, Syriæ, & Ciliciæ fratribus ex gentibus salutem*. His ergo propter conversorum Judæorum multitudinem, cum quibus conversi ad Christi Ecclesiam gentiles cohabitabant, ad eorum declinandam offensionem, neve inter utrosque fraterna pax & caritas interturbaretur, hæc interdicta sunt quæ ceteris fidelibus libera fuere relicta.

17. Nihilominus præceptum istud a sanguine abstinendi in universam Ecclesiam dimanavit, usque omnium ubique fere receptum est; adeo ut multis postea sæculis tam in Occidente quam in Oriente invaluerit. Qua de re consulito quæ inferius congressi ad Synodi Gangrensis can. 2. Chrysostomus hom. 3. in Act. Apost. observat in his conciliis prudentiam & summam in Petro animi moderationem, qui cum esset Summus Pontifex, Christique per universum orbem Vicarius, & divini Spiritus luce plenius illustratus, nihil tamen per seipsum aut jure propriæ auctoritatis, quamvis Sacrosanctæ, atque sibi præ cunctis aliis divinitus collocatæ potestatis, decernere voluit: tametsi (ait Chrysostomus) id per se agere vel solus potuisset, sed Ecclesiæ suffragia per istas Synodorum convocationes requisivit. Libentius quippe iis obtemperabatur quæ communi consensu stabilita fuerant: *ὅρα δὲ Πέτρον μετὰ κοινῆς πάντα ποιοῦντα γνώμης, οὐδὲν αὐθεντικῶς, οὐδὲν ἀρχοντικῶς. Intuere Petrum nihil nisi de communi consilio agentem, nihil vero per imperium, nihil ex propria auctoritate*.

De variis circa diei Paschalis observationem passim habitis Conciliis.

1. QUamvis diversa sit ratio decretorum fidei a decretis exterioris disciplinæ; adeo ut res fidei constantes ubique terrarum sint ac immutabiles; cum tamen diversi possint, pro locorum varietate ac usu, ritus existere circa Ecclesiasticam disciplinam, nulla Ecclesiarum scissione, ac nullo animarum damno inde subnascente; ut ex Ambrosii testimonio docet Augustinus, epist. ad Januarium 118. nec esse absolutæ necessitatis, in aliis orbis Christiani partibus & plagis, conformationem ad aliquos Romanæ Ecclesiæ ritus, apud quam jejunia sabbatorum præcipiebantur, cum tamen toto Oriente, etiam per Quadragesimam prohiberentur: ut constat ex Ignatii epist. ad Philippenses, & ex antiquis sub nomine Apostolorum Canonibus can. 66. ipseque Ambrosius asserat se, quando Romæ versabatur, sabbato solitum jejunare, sed non quando in suo Mediolanensi Episcopatu degebat; idemque aliis consultat faciendum. Ubi tamen justa & gravis caussa urgeret in oppositum, possent suis in locis Episcopi, totoque terrarum orbe Summi Pontifices, aliqua circa sacram disciplinam sub pœnis & censuris jubere vel prohibere. Quis enim negaverit Apostolicum istud monitum, Hebr. 13. *Obedite præpositis vestris, & subjacete eis: ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri*: latius se extendere, quam circa ea quæ vel fidem Catholicam, vel Sacramentorum substantiam comprehendunt?

2. Controversia porro de die Paschalis celebrationis primo Ecclesiæ sæculo prorsus innoxia fuit, neque ullum in Ecclesia schisma, neque simultates animorum nisi leves, in quibus animarum salutis cardo non vertebatur, producebat. Idcirco, perfecta viguit caritas inter Anicetum Romanum Pontificem & admirandum illum Polycarpum Smyrnæ Antistitem, quamvis iste Asiaticum, ille vero Romanum & universalem circa diem Paschæ ritum consectaretur. Verum ex quo immoderata partium studia